

Kamila Rączy, Anna Teler

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

GODNOŚĆ OSOBY W MEDIACH – MEDIA GODNE OSOBY **SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI**

Sprawozdanie z XIII Konferencji Naukowej Etyki Mediów *Godność osoby w mediach – media godne osoby*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, 22–23 maja 2019 roku.

Od 13 lat Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, przy współpracy z Polskim Towarzystwem Komunikacji Społecznej, organizuje Konferencję Etyki Mediów, stanowiącą forum wymiany doświadczeń i naukowych poszukiwań, płaszczyznę dialogu teoretyków i praktyków mediów, przestrzeń wspólnej troski o etyczność mediów dla dobra każdego człowieka.

Inicjatorem, zapoczątkowanego w 2007 roku naukowo-medialnego przedsięwzięcia, jest obecny Dziekan Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII. Sekretarzem Konferencji jest już od wielu lat dr Katarzyna Drąg, dyrektor Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej. Konferencja przez wiele lat miała zasięg międzynarodowy, aktualnie promowana jest głównie na płaszczyźnie ogólnopolskiej i gromadzi przedstawicieli różnych dziedzin naukowych, przemierzających przestrzenie etyczne, medialne, społeczne czy wychowawcze w poszukiwaniu lepszych rozwiązań i etycznych inspiracji.

Dwudniowa konferencja, odbywająca się co roku w maju, w całości poświęcona jest etyce w mediach. Od kilku lat liczba gości z kraju i zagranicy, a także uczestników stale rośnie. Organizatorzy konferencji dbają o to, by w ramach sesji tematycznych, paneli dyskusyjnych, sesji plenarnych powstawała przestrzeń wymiany myśli i doświadczeń, a także dialogu i konstruktywnej dyskusji.

Tegoroczna XIII edycja odbyła się w dniach 22–23 maja 2019 roku w auli i salach konferencyjnych Biblioteki Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II przy ul. Bobrzyńskiego 10, podobnie jak w ubiegłych latach, dzięki uprzejmości pani Magdaleny Nagięć,

dyrektor miejsca. Biblioteka Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie jest jedną z głównych bibliotek uczelni katolickich w Polsce i największą kościelną biblioteką w Krakowie. Nawiązuje do tradycji biblioteki, utworzonej w 1397 roku, przy Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Każdego roku Konferencji Etyki Mediów towarzyszy temat przewodni. Na przestrzeni kilku lat prelegenci z zagranicy i całego kraju dokonywali analiz badawczych z różnych perspektyw medioznawczych, m.in.: w zakresie dialogu, prywatności, etyki w przestrzeni medialnej, zaufania, prawdy, a w tym roku godności.

W XIII edycji Konferencji Etyki Mediów udział wzięło aż 80 prelegentów: profesorowie, w tym gość z zagranicy: prof. dr Michael Roither (University of Applied Sciences Burgenland), doktorzy, doktoranci, redaktorzy, magistranci, ludzie mediów. Temat tegorocznej edycji poświęconej godności w mediach brzmiał: *Godność osoby w mediach – media godne osoby. The dignity of a person in the media – media worthy of a person.* „W tym roku chcemy dotknąć zagadnienia godności osoby, w całej przestrzeni medialnej, nie tylko przestrzeni dziennikarskiej, ale w przestrzeni internetu, sieci, w przestrzeni przekazów społecznościowych” – zaznacza ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII, dziekan Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie – „Każdy z nas ma swoją wartość i godność jako osoba, i w przestrzeni medialnej potrzebujemy elementarnego bezpieczeństwa. Ja to nazywam bezpieczeństwem etycznym. A fundamentem tego bezpieczeństwa jest ochrona naszej godności, naszych praw ludzkich”.

W czasie referatów i dyskusji wskazywano na wiele niepokojących zjawisk w przestrzeni medialnej związanych z godnością człowieka, takich jak: naruszanie godności człowieka poprzez kłamstwa, naruszanie dóbr osobistych, bezpodstawne oskarżenia poprzez słowa i język niegodny człowieka, manipulację czy nieuczciwość ocen i komentarzy. Takie przekazy medialne nie powinny mieć nigdy miejsca w przestrzeni komunikacji społecznej, ponieważ poniżają człowieka i niszczą ludzkie wspólnoty. Dlatego też w trosce o poprawę jakości współczesnej mediasfery, trzeba przywrócić należny szacunek dla godności człowieka we wszelkich działaniach medialnych i wyzwolić konieczny i skuteczny mechanizm etycznego sprzeciwu wobec zjawisk instrumentalizacji człowieka i naruszania jego osobowej godności. Nie brakowało również pozytywnego podejścia do powyżej wskazanych negatywnych zjawisk. Wielu uczestników konferencji zdecydowało się przedstawiać swoje referaty w perspektywie wyzwań, przed jakimi stoją ludzie mediów – wyzwań, które są ogromną szansą. Prelegenci zauważali, że media to narzędzie, a ocenie etycznej podlega wkład i zaangażowanie ludzi mediów. Aspekt służby mediów poruszyła także dr Klaudia Cymanow-Sosin, zastępca dyrektora Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, podkreślając: „To człowiek jest fundamentem mediów, a nie «jest używany». Jest on celem, a nie narzędziem. Więc to jest nasz cel, żeby pokazać, że media mają służyć człowiekowi”. Zarówno pierwszego, jak i drugiego dnia od godziny 9:00 poprowadzono łącznie: dwanaście sesji tematycznych, w tym trzy sesje plenarne oraz dyskusję panelową.

Sesja plenarna I: Media godne osoby

Sesja plenarna II: Prawno-instytucjonalna ochrona godności osoby

Sesja plenarna III: Godność osoby nieusuwany fundament mediów

Sesje tematyczne:

- Prawno-instytucjonalna ochrona godności osoby
- Godność osoby w social media
- Godność osoby a praktyka dziennikarska
- Konteksty obywatelskie podmiotowości człowieka
- Zrozumieć godność człowieka w mediach
- Dziennikarka troska o godność człowieka
- Godność osoby w komunikowaniu wizerunkowym
- Medialne odłony (nie)szacunku dla godności człowieka
- Wobec godności człowieka w mediach
- Medialna promocja godności człowieka
- Medialne osłony godności osoby w sytuacjach kryzysowych
- Godność człowieka w dyskursie medialnym.

Dyskusja panelowa: Godność osoby w praktyce dziennikarskiej

Podczas pierwszego dnia konferencji na szczególną uwagę zasługiwały tematy na sesjach plenarnych w kontekście mediów godnych osoby. Prelegenci poruszali następujące zagadnienia:

- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji na straży godności człowieka w mediach,
- Etyka samouczących się medialnych algorytmów,
- Podmiotowość maszyn w kontekście badań nad sztuczną inteligencją,
- Standardy etyczne mediów europejskich w dobie komunikacji w mediach społecznościowych,
- Opis standardów etycznych mediów europejskich w dobie komunikacji w mediach społecznościowych.

Doktor Katarzyna Dług, dyrektor Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, zauważa: „Medium jest tylko możliwością. I może nas skrzywdzić, ale może też pomóc, w zależności od tego, jakie treści i w jaki sposób będą w mediach prezentowane. A wszystko zależy od odpowiedzialności tworzących media i tworzących w ogóle przekazy masowe – czy oni rozumieją, czym jest etyczność, i że jest ona integralną częścią profesjonalizmu”. Sekretarz Konferencji Etyki Mediów zaprosiła również zebranych gości i prelegentów do wspólnego świętowania: „Otwieramy jednocześnie Rok Jubileuszowy Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej i będziemy świętować 10-lecie Instytutu”. W sposób szczególny postanowiono uczcić 10-lecie istnienia Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, dlatego też nie zabrakło słodkiego poczęstunku w postaci tortu dla wszystkich uczestników konferencji oraz zaproszonych tego dnia gości. Uroczyste zakończenie śródowych obrad zwińczyło zaproszenie do bazyliki Mariackiej przy krakowskim Rynku Głównym na kameralny koncert organowy jednego z prelegentów – o. Marcina Ciechanowskiego OSPPE, oraz uroczysta kolacja.

Drugiego dnia podczas sesji plenarnej poszukiwano godności we współczesnym języku, omawiano sposoby rozumienia godności przez studentów dziennikarstwa i podejmowano refleksje z tym związane, jak również poruszono ważne tematy: godnościowego uwarunkowania wolności słowa, czy też godności człowieka jako fundamentu wolności w aksjologii ludzkich wyborów. „Człowiek może być, właśnie przez pośrednictwo

mediów, pokazany jako człowiek – owszem ze swoimi słabościami, ale także (i moim zdaniem przede wszystkim) ze swoją wielką godnością. Nie ma większej godności niż godność człowieka” – podkreślał ks. dr hab. Robert Tyrała, prof. UPJPII, prorektor ds. studenckich i dydaktyki. Podsumowując, dodał: „Dzięki tej konferencji, jestem o tym przekonany, że będzie taki konkretny wniosek, że powinniśmy szanować człowieka, że media mają służyć człowiekowi, a nie człowiek mediom. Że to media mają ponieść właściwy szacunek do każdego człowieka”.

Konferencja i wystąpienia prelegentów wyraźnie wskazują, że przyjęcie szacunku dla godności osoby jako podstawowej zasady etycznej oraz poszanowanie godności każdego człowieka jako podstawowej zasady życia społecznego stanowią podstawowy wyznacznik jakości dziennikarstwa oraz jakości życia społecznego. Respektowanie i realizowanie tych zasad jest nie tylko postulatem odpowiedzialnej pragmatyki życia społecznego, ale celem rzetelnej wiedzy służącej dobru człowieka i społeczności.

W drugim dniu miała miejsce sesja tematyczna, poświęcona medialnym odslonom godności osoby w sytuacjach kryzysowych, podczas której odważnie i konstruktywnie omawiana była kwestia nadużyć seksualnych, także nadużyć w Kościele katolickim. A to dowodzi, że w czasie trwania konferencji Etyki Mediów nie pomija się tematów aktualnych i ważnych, a niekiedy niewygodnych.

Dziekan Wydziału Nauk Społecznych, ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII oraz dr. Katarzyna Drąg podsumowali i uroczystie zakończyli XIII Konferencję Etyki Mediów, składając na ręce prelegentów, uczestników, współorganizatorów, w tym grona studentów Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej oraz doktorantów Wydziału Nauk Społecznych, podziękowania za zaangażowanie, pomoc, twórczy wkład, naukowe i badawcze podejście do zagadnień z obszaru konferencji.

Uroczysty obiad oraz osobiste podziękowania i rozmowy zakończyły XIII edycję konferencji naukowej Etyki Mediów.

Wydarzenie swoim patronatem honorowym objął metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski, ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak – Rektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, ks. dr hab. Michał Drożdż – Dziekan Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Piotr Ćwik – wojewoda małopolski, Witold Kozłowski – marszałek województwa małopolskiego, a także Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji. Wśród partnerów należy wymienić: Bibliotekę Uniwersytetu Jana Pawła II, Instytut Dialogu Międzykulturowego, Centrum Jana Pawła II „Nie lękajcie się!” oraz Fundację im. św. Królowej Jadwigi. Wsparcia finansowego udzielili: Krakowski Bank Spółdzielczy i Bazylika Mariacka w Krakowie, a o opiekę medialną zadbali: Gość Niedzielny, Radio Bonus, Biały Kruk, Akademickie Centrum Medialne, Franciszkanska3, TVP3 Kraków, Radio Plus, JP2TV, Niedziela, Vita Academica, Deon, Radio Kraków.

Wysoki poziom organizacji, w którą angażują się pracownicy Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, studenci, doktoranci, twórcza atmosfera, dobra oprawa medialna i ciekawa tematyka są czynnikami sprawiającymi, że konferencja cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem i uznawana jest za opiniotwórczą w środowisku naukowym.

Wszelkie informacje i materiały fotograficzne z XIII konferencji i poprzednich edycji są dostępne na stronie internetowej www.etykamediiow.pl. Tam też pojawiają się informacje o tematach i obszarach badawczych na kolejne edycje. Organizatorzy, już dziś, zapraszają na XIV Konferencję Naukową Etyki Mediów w 2020 roku, która odbędzie się w dniach 20–21 maja.